

Riskvärderingar

Fritfluga i havre

Bekämpningstidpunkt är 1,5 bladsstadiet. Senare bekämpning ger ofta sämre effekt eftersom flugorna då kan hinna börja lägga ägg innan plantorna skyddas. Aktuell temperatursumma och bedömning av mängden övervintrande fritflugor meddelas via Fältforsks hemsida samt Växtskyddscentralernas veckorapporter och växtskyddsbrev. Adresserna är www.slu.se/faltforsk, respektive www.jordbruksverket.se/vsc

Risikfaktor		Risikpoäng
1. Tidpunkt då 1,5 blad uppnås	Mer än 2 dagar efter datum för 90 D°	30
	Vid datum för 90 D° +/-2 dagar	20
	Mer än 2 dagar innan datum för 90 D°	0
2. Bedömning av mängden övervintrande fritflugor	Stor	20
	Måttlig	10
	Liten	0
3. Väderleksprognos för veckan efter 1,5 blad	Varmt - daglig maxtemp över 17 °C	20
	Svalt - daglig maxtemp 15-17 °C	15
	Kallt - daglig maxtemp under 15 °C	0
4. Fältstorlek	1-2 ha	15
	3-5 ha	5
	mer än 5 ha	0
5. Jordart	Mulljord	5
	Fastmarksjord	0
SUMMA RISIKPOÄNG:		

Risikbedömning

Område	Risikpoäng	Risik för angrepp över skadetröskeln
Riskområde (främst Götalands skogsbygder)	0 - 45	Liten (ca 5 %)
	50 - 60	Måttlig (ca 10 %)
	65 - 90	Stor (ca 70 %)
Övriga områden (slättbygder)	0 - 45	Liten (ca 1 %)
	50 - 70	Måttlig (ca 10 %)
	75 - 90	Stor (ca 40 %)

Vid måttlig risk för angrepp är det svårt att bedöma behovet av bekämpning. Man bör ta hänsyn till egna erfarenheter av tidigare angrepp på gården. Dessutom tyder erfarenheterna från tidigare angreppsår på att lönsamheten för en behandling är lägre i ett fält med goda tillväxtbetingelser. I dessa fält tycks sidoskotten delvis kunna kompensera bortfallet från de angripna huvudskotten. I fält med sämre tillväxt är risken stor att även sidoskotten blir hårt angripna.

Risikvärderingen är utarbetad av SLU, 2000.

Bomullsmögel i våroljeväxter

Bedömningen ska göras när oljeväxterna är i full blom. Besvara frågorna och summera poängen. Den totala poängsumman jämförs sedan med tröskelvärdena under **riskbedömning**. Information ges också i växtskyddsbrief på www.jordbruksverket.se/vsc.

Risikfaktorer		Poäng
Regional risk (Värdet på den regionala risken kan erhållas från Växtskyddscentralerna)	Hög	10
	Måttlig	5
	Låg	0
Hur starka angrepp har förekommit i oljeväxter eller annan mottaglig gröda i fältet under den senaste 10-årsperioden? Om du inte vet: Välj "svaga" om oljeväxter inte har odlats under år med regnig försommar Välj "måttliga" om oljeväxter har odlats under år med regnig försommar	Starka (31-100 %)	20
	Måttliga (11-30 %)	10
	Svaga (1-10 %)	5
	Inga angrepp	0
När odlades oljeväxter senast på fältet?	1-4 år sedan	10
	5-10 år sedan	5
	mer än 10 år sedan	0
Beståndets täthet (gröda + ogräs)	Tätt	20
	Normalt	10
	Glest	0
Nederbörd de senaste två veckorna	Mer än 30 mm	10
	10-30 mm	5
	Mindre än 10 mm	0
Väderprognosen	Lågtryck	15
	Växlande	10
	Högtryck	0

Riskbedömning

Risikpoäng	Risk för angrepp över skadetröskel	
0 - 40	Liten	5 % risk att mer än 20 % av plantorna blir angripna
45 - 55	Måttlig	50 % risk att mer än 20 % av plantorna blir angripna (se nedan)
60 - 85	Stor	75 % risk att mer än 20 % av plantorna blir angripna

Vid måttlig risk för angrepp är bekämpningsbehovet osäkert. Man bör ta hänsyn till egna erfarenheter beträffande angreppsnivån av bomullsmögel på gården från tidigare år samt den förväntade skördens storlek. Lönsamheten för en behandling ökar med stigande rapspris och skördenivå. De senaste årens högre rapspris ökar motivet för bekämpning. Om man tidigare haft starka angrepp och den förväntade skörden är hög, torde det vara lönsamt att behandla fältet vid måttlig risk för angrepp. Vid låga skördar är det sällan motiverat att göra en behandling.

Riskvärderingen är utarbetad av SLU, 1998

Riskvärderingar

För att bekämpa axfusarios och minska risken för mykotoxinet DON

Arbetsgång i fem steg, bedömning av punkterna 1 och 2 viktigast.

Risikfaktorer: + + + + + Helt avgörande + + + + Starkt avgörande + + Mindre avgörande

1. Bedöm väderlekssituationen under inledningen av blomningen och delvis under axgången. + + + + +
2. Bedöm mängden skörderester på markytan, mycket eller lite skörderester från förfrukten. + + + +
3. Välj förfruktsalternativ, tre grupper av förfrukter att välja mellan. + + + +
4. Bestäm mottagligheten för axfusarios hos den odlade grödan/sorten, se förklaring nedan! + +
5. Avläs risken för angrepp i det enskilda fältet i kolumnen längst till höger!

Risikbedömningen bygger på 2017 års version av Jordbruksverkets Fusariumrekommendation. För bedömningen av vädersituationen, se även växtskyddsbrevet från Växtskyddscentralerna www.jordbruksverket.se/vsc

Väderlek under blomningen	Skörderester på markytan	Förfrukt	Mottaglighet för axfusarios	Risk för angrepp av axfusarios
+ + + + +	+ + + + +	+ + + + +	+ +	
Regnig väderlek - främst under blomningen, men även under axgången	Mycket skörderester på markytan t.ex. efter minimerad jordbearbetning	Majs	Mer mottaglig	Mycket stor
			Mindre mottaglig	Mycket stor
		Vete, havre, rågvete, sockerbetor, gräsvall	Mer mottaglig	Mycket stor
			Mindre mottaglig	Stor
		Övriga förfrukter	Mer mottaglig	Stor
			Mindre mottaglig	Måttlig
	Lite skörderester på markytan t.ex. då skörderester blivit väl nedbrukade	Majs	Mer mottaglig	Mycket stor
			Mindre mottaglig	Stor
		Vete, havre, rågvete, sockerbetor, gräsvall	Mer mottaglig	Stor
			Mindre mottaglig	Måttlig
		Övriga förfrukter	Mer mottaglig	Måttlig
			Mindre mottaglig	Måttlig
Torr väderlek under blomningen	Mycket skörderester på markytan t.ex. efter minimerad jordbearbetning	Majs	Mer mottaglig	Stor
			Mindre mottaglig	Stor
		Vete, havre, rågvete, sockerbetor, gräsvall	Mer mottaglig	Måttlig
			Mindre mottaglig	Liten
		Övriga förfrukter	Mer mottaglig	Liten
			Mindre mottaglig	Mycket liten
	Lite skörderester på markytan t.ex. då skörderester blivit väl nedbrukade	Majs	Mer mottaglig	Liten
			Mindre mottaglig	Mycket liten
		Vete, havre, rågvete, sockerbetor, gräsvall	Mer mottaglig	Mycket liten
			Mindre mottaglig	Mycket liten
		Övriga förfrukter	Mer mottaglig	Mycket liten
			Mindre mottaglig	Mycket liten

Förklaring mottaglighet för axfusarios

Mer mottagliga grödor	Mindre mottagliga grödor
Havre	Höst- och vårkorn
Höst- och vårvete	Råg
Rågvete	

Vid vilken risknivå rekommenderas bekämpning?

Mycket stor risk	Bör bekämpas, men effekten är antagligen otillräcklig
Stor risk	Bör bekämpas
Måttlig risk	Bör sällan bekämpas
Liten risk	Bör aldrig bekämpas
Mycket liten risk	Bör aldrig bekämpas

Sorter

Alla sorter av grödorna ovan anses som mer mottagliga, förutom namngivna vetesorter till höger!

Höstvete:
Ellvis, Olivin
Vårvete:
Dacke, Quarna
Triso

Råd vid eventuell kemisk bekämpning av axfusarios

Kemisk bekämpning kan aldrig ersätta en genomtänkt odlingsstrategi för att minimera riskerna för axfusarios! Effekten är ca 50 % efter en behandling med verksam produkt, vid rätt tidpunkt och rätt dos!

Verksam produkt	Proline EC 250 och Topsin WG
Rätt tidpunkt	DC 63-65, full blom mycket viktigt
Rätt dos	Proline EC 250 0,6 l/ha, alternativt Topsin WG 1,1 kg/ha
Användning	Topsin WG endast i höstvete, råg och höstkorn